

22.10.2020

Eduskunnan sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta
StV@eduskunta.fi

HE 129/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain 3 §:n ja tuomioistuinmaksulain 5 §:n muuttamisesta

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa.

Asiakasmaksut

2 a § Maksun periminen

Jokaiseen asiakaslaskuun oikaisuvaatimuksen liittäminen lisää muutoksenhakuja ja siten hallinnollista työtä Kainuun sotessa. Kainuussa asiakkaalle tehdään (kotihoito) palveluista maksu- ja palvelupäätös (viranhaltijapäätös), jossa on ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseen. Laskutus perustuu toteutuneisiin käynteihin, laskussa ei ole oikaisuvaatimusta. Asiakkaiden laskuihin oikaisuvaatimuslomakkeen lisääminen lienee tekninen asia, mutta aiheuttaa kaikissa yksiköissä, myös Kainuussa lisätyötä. Samaa palvelua koskien asiakkaalle tulee siis kaksi valituskelpoista päätöstä, joten tämä ei ole tarkoituksenmukaista vaan tulisi poistaa.

2 b § Päätös maksukyvyyn mukaan määräytyvästä maksusta

Lakiesityksen maksutaulukon mukaan määritellään maksuprosentit perheen koon mukaan jokaiselle tunnille erikseen, palvelutuntien ollessa 4–38 tuntia kuukaudessa, joten maksu-% muuttuu tunti tunnilta. Tämä on iso muutos nykyiseen käytäntöön verrattuna, joka on mahdollistanut ikääntyneiden osalta joustavan ja tarvelähtöisen palvelun toteuttamisen määriteltujen tuntirajojen puitteissa. Tämä ei ole tarkoituksenmukainen, koska jatkossa tulisi tehdä jokaisen palvelutuntien muutoksen jälkeen erilliset oikaisuvaatimuskelpoiset palvelupäätökset sekä niihin liittyvät valituskelpoiset laskut. Tämä ei ole hallittavissa, koska vaatii jatkuvia uusien asiakasmaksupäätösten tekoa.

22.10.2020

Kainuussa asiakkaan palvelut perustuvat palvelutarpeeseen ja asiakas saa ne varallisuudestaan riippumatta tarpeen pohjalta. Jos asiakas ei selviä laskuista, maksuja alennetaan tai poistetaan kokonaan, mutta palveluja ei jätetä toteuttamatta. Lakiesitys vähentää Kainuun soten asiakasmaksutuottoja.

3 § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu

Peruuttamatta ja käyttämättä jättäneestä palvelusta on syytä periä asiakkaalta tai potilaalta maksu. Nykyisillä resursseilla käyttämättömät ajat aiheuttavat isoja ongelmia .

Esitetty laajennus terveydenhuollon palveluihin sekä sosiaali- ja terveydenhuollon lyhytaikaisiin hoito- ja asumispalveluihin on kannatettava.

5 § Maksuttomat terveyspalvelut

Maksuttomien palveluiden laajeneminen on asiakkaille hyvä asia. Hoitajakäynnin maksuttomuudella voidaan potilaita nykyistä paremmin ohjata tarvittaessa lääkärinkäyntiä korvaavalle hoitajavastaanotoille. Maksuttomuuden lisääntyminen aiheuttaa terveydenhuollon tuottajien tulojen vähenemistä, mikä olisi hyvä huomioida rahoituksessa.

6 a § Maksukatto

Erittäin hyvä asia on, että hammashoito, terapiat, tilapäinen kotisairaalahoido ja kotisairaanhoido tulevat maksukaton piiriin. Terveystenhuollon palveluja on vahvasti suunnattu avopainotteisiksi ja asiakasmaksusääntelyn tulee olla samansuuntaista. Kannatettavaa on, että myös maksukäytännöt tukevat avohoittoa. Maksukaton laajeneminen suun terveydenhuoltoon madaltaa kynnystä hakeutua tarpeelliseen hoitoon. Mahdollista on, että maksukaton laajeneminen suun terveydenhuoltoon lisää myös julkisen hammashoidon kysyntää.

Lyhytaikainen laitoshoido (SHL 22 §) tulisi myös esityksen mukaan sisältymään maksukattoon, mikä on asiakkaan kannalta hyvä asia.

22.10.2020

Taloudellisesti vaikeassa tilanteessa olevien kuntalaisten näkökulmasta on erinomainen asia, että jatkossa myös toimeentulotuesta maksetut asiakasmaksut kerryttävät maksukattoa.

7 b § Palvelun pitkäaikaisuus

Lakiesitys ei aiheuta merkittäviä muutoksia Kainuussa.

7 c § Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitoshoidon maksu

Tehostetussa palveluasumisessa peritty hoiva- ja hoitomaksu on Kainuussa pohjautunut kotihoidon maksutaulukkoon, joten hoivamaksu on laskettu asiakkaan bruttotuloista. Lakiesitys muuttaa laskutusperusteen nettotuloista, kuten laitoshoidon maksuissa on sovellettu. Tämä vaikuttaa maakunnan maksukertymää vähentävästi. Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen osalta, mikäli asiakasmaksu voi olla enintään 85 % asiakkaan nettotuloista ja sen lisäksi asiakkaalle tulee jäädä 164 € /kk käyttövaraa, niin asiakkaalle tulee "tuplahyöty", joka puolestaan entisestään vähentää soten asiakasmaksutuottoja.

Lakiesityksen mukaisesti tehostettuun palveluasumiseen liittyvistä tukipalveluista ei saisi periä asukkaalta erillisiä maksuja, vaikka esimerkiksi ateria-, vaatehuolto, siivous- ja pyykkihuolto aiheuttavat merkittäviä kustannuksia sotelle. Tehostetun palveluasumisen asiakasmaksujen sisällön muuttuessa laitoshoidon sisältöä vastaavaksi, siirtyy sotelle nykyistä enemmän tukipalvelukustannuksia, jotka ovat tähän saakka olleet asiakkaan kustannuksia.

Lakiesityksen mukaan arvioituna asiakasmaksutuotot vähentyvät Kainuun vanhuspalveluissa pelkästään tehostetun palveluasumisen osalta noin 3 milj. / vuosi verrattuna nykyisten asiakkaiden asiakasmaksuihin.

Kainuussa on samat maksujen määräytymisen perusteet asiakkailla, joille on vanhuspalveluiden toimesta tehty laaja-alainen palvelutarpeen arviointi ja ohjattu yksityisen palvelutuotannon piiriin puitesopimuksilla.

22.10.2020

10 b § Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta, pitkäaikaisesta perhehoidosta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot

Tehostettu palveluasuminen ymmärretään avopalveluna, lakiehdotuksessa esitetään maksunperintätavan muuttamista laitoshoidon maksuperusteita vastaavaksi. Asiakkaat ovat maksaneet vuokran ja saaneet siihen Kelan asumistukea /asumislisää. Nyt esitetty malli vähentää soten saamia tuloja, asiakkaalle muutos on hyvä.

10 c § Tuloista tehtävät vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa, pitkäaikaisessa perhehoidossa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa

Lakiesityksessä määritelty selkeästi, mitä huomioidaan, joka on hyvä asia.

10 d § Tuloista tehtävät erityiset vähennykset pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa

Esityksessä on, että asumismenoista vähennetään valtion varoista maksettava asumistuki. Samoin lääkekustannukset vähennetään asiakkaan tai hänen edustajansa antaman selvityksen perusteella. Maksupäätöstä ei tarvitse tehdä joka kuukausi uudestaan, ainoastaan jos lääkekustannuksissa on olennaisia muutoksia. Lisää kuitenkin hallinnollista työtä sekä vähentää soten saamia asiakasmaksutuloja.

10 e § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävä maksu

Sääntelyllä sidotaan tarpeettomasti teknologisen kehityksen mahdollistamaa palveluiden kehittämistä (etähoito-, etähoiva-, etäturva-/valvonta). Kohdassa 10 h mahdollistetaan asiakasmaksun periminen tukipalveluna järjestettävästä turvapalvelusta, mutta kohdassa 10 e todetaan, että etäyhteyksiin liittyvät laitteet kotona annettavissa palveluissa ovat lähtökohtaisesti asiakkaalle maksuttomia ja toissijaisesti asiakas vastaa laitteisiin liittyvistä kustannuksista. Teknologia tulee mahdollistamaan entistä paremmin erilaisten laitteiden yhteentoimivuuden, jolloin

22.10.2020

maksujen perimisessä voi syntyä ongelmia ensisijaisesti tulisi korostaa kansalaisen/asiakkaan vastuuta kustannuksista.

Maksua määrätessä tunnit huomioitaisiin täysinä tunteina, joka saattaa lisätä hallinnollista työtä. Lääkkeiden annosjakeluun käytettävä aika voitaisiin sisällyttää palvelupäätökseen, joka on soten näkökulmasta hyvä asia.

10 f § Jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta sekä pitkäaikaisesta asumispalvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot.

Ei olennaista muutosta aiempaan.

10 g § Tuloista tehtävät vähennykset jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä pitkäaikaisessa asumispalvelussa

Esitys huomioi uutena asiana myös avopuolisot. Esitys on osaltaan jo nykyisen toiminnan kaltainen.

10 h § Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut

Sääntelyllä sidotaan tarpeettomasti teknologisen kehityksen mahdollistamaa palveluiden kehittämistä (etähoito-, etähoiva-, etäturva-/valvonta). Kohdassa 10 h mahdollistetaan asiakasmaksun periminen tukipalveluna järjestettävästä turvapalvelusta, mutta kohdassa 10 e todetaan, että etäyhteyksiin liittyvät laitteet kotona annettavissa palveluissa ovat lähtökohtaisesti asiakkaalle maksuttomia ja toissijaisesti asiakas vastaa laitteisiin liittyvistä kustannuksista.

Teknologia tulee mahdollistamaan entistä paremmin erilaisten laitteiden yhteentoimivuuden, jolloin maksujen perimisessä voi syntyä ongelmia - ensisijaisesti tulisi korostaa kansalaisen/asiakkaan vastuuta kustannuksista.

10 i § Laskennallinen metsätulo

Tämä on huomioitu myös aiemmin.

22.10.2020

10 j § Maksun määrääminen ja tarkistaminen

Periaatteena on hyvä, että esim. maksujen tarkistaminen on määritelty laissa.

10 k § Palvelun keskeytyksen vaikutus asiakasmaksuun

Ei olennaista muutosta aiempaan.

11 § Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen

Asiakkaat ovat jatkossakin eriarvoisessa asemassa sen suhteen, myönnetäänkö paikallisessa poliittisessa päätöksenteossa alennusta myös muissa kuin lakiesityksessä mainituista palveluista eli käytännössä terveydenhuollon maksuista. Pykälässä veloitetaan huolehtimaan siitä, että asiakasta informoidaan maksun alentamisesta tai perimättä järjestämisestä esimerkiksi palvelupäätöksen tai asiakaspäätöksen yhteydessä informoitavaksi.

Soten velvollisuus on huolehtia siitä, että asiakas saa henkilökohtaisesti tiedon maksun alentamis- tai perimättäjättämismahdollisuudesta. Tieto on annettava ennen ensimmäistä palvelutapahtumaa.

13 § Muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu

Ei olennaista muutosta nykyiseen.

Voimaantulo (alustava voimaantuloajankohta 1.1.2021)

Esitetyssä laissa on useita käytännön muutoksia, joiden toimeenpano vaatii aikaa. Tämän vuoksi laissa voisi olla osittain siirtymäaikoja käytännön selvittelytyötä vaativien muutoksien toimeenpanemiseksi. Lisäksi ministeriöitä ja aluehallintovirastoilta toivotaan informaatio-ohjausta lain toimeenpanoon liittyen. Muutokset lisäisivät selvittelyä ja erilaista päätöksentekoa huomattavasti.

Maire Ahopelto
kuntayhtymän johtaja

**Kainuun sosiaali- ja
terveydenhuollon
kuntayhtymä**

Asiantuntijalausunto

22.10.2020

www.kainuu.fi

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

Postiosoite:
Kainuun sosiaali- ja
terveydenhuollon
kuntayhtymä,
PL 400, 87070 Kainuu

Laskutusosoite:
Kainuun sosiaali- ja
terveydenhuollon
kuntayhtymä,
Ostolaskut, PL 401,
87070 Kainuu

Sähköposti:
etunimi.sukunimi@kainuu.fi

Y-tunnus 2496986-0

Pankki:
Iban: FI08 8119 9710 0089 72
BIC: DABAFIHH
OVT-tunnus